Ч. 139 (11.392). Львів, неділя 24. червня 1928. Оплата поштова zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Трагедія триєдиного народу.

Львів, 23. червня 1928.

На синї, сонцем опромінені води Адрії понуру тінь кидають жалібні прапори, що повівають в Хорватії й Дальматії. Ще недавно югославянський король Олександер виспівував перед відомим французьким журналістом Жілем Саверванном похвальні гимни в честь своєї батьківщини.

„Гляньте — говорив він — на нашу прегарну, таку богату й різнородну країну — від Словенії, що є югославянським Тиролем, до Вардару, де росте бавовна. Перейдіть через Боснію, в якій відбивається увесь схід і через наше дальматинське приморя. У всіх тих околицях, таких ріжних під оглядом обичаїв, клімату і продукції, стрінете той самий югославянський народ. Ріжниці в ділянці релігії й письма ніякого не змінюють в основному факті, що всі жителі говорять одною мовою і мають спільний ідеал, що висловлюється в бажанні вести мирне життя в тій країні, в якій Господь обдарував нас усім, чого потребуємо до життя. Не погрожуємо нікому, не ображуємо нікого. Серед православних, серед католиків, серед мусулманів, в кожній стрічній людині стрінете югославянина, який є відважний, терпеливий і відданий традиціям незалежности".

Прекрасною країною є Югославія і прегарним є югославянський народ. Але — очевидно — твердження короля Олександра про спільний ідеал і про терпеливість югославянина належить до ділянки поезії. Крівава подія в скупштині, де від кулі чорногорця Рачіча (члена правительственної радикальної партії) впали посли хорватської селянсько-демократичної партії: Пернар, Павло Радіч, д-р Басарічек і Джура (вмер пізніше внаслідок ран), а важкі рани одержали: Степан Радіч, Еляcіч і Ґрандія — говорить якраз щось противне. Крівава подія в скупштині, в політично-національній представницькій установі є не лише небувалим явищем в парляментарному житті, але й синонімом тієї „ідіялі", яка ваготить над Югославією від першої хвилі повстання королівства сербів, хорватів і словінців. Крівава подія в білгородській скупштині є пророчистим висловом трагедії триєдиного народу.

Телеграфічні вістки про хід подій в скупштині, про безпосередню причину й мотиви вчинку чорногорського комітаджі в характері депутованого є неповні, а навіть суперечні. Не важно те, чи злочинець був ображений і спровокований виступом хорватської опозиції, чи ділав по „звичаєвому праву" чорногорської вендетти, а важно те, що такими засобами розтинається ґордійський вузол югославянської дійсности.

Білгородську криваву подію зустрів Загреб жалобою. На всіх будинках повівають жалібні прапори, магазини й крамниці зачинено на знак жалоби, тіла вбитих виставлено на публичне видовище в льокалі селянсько-демократичної партії. Секретаріят хорватської селянсько-демократичної партії не приняв кондоленційного письма уряду, партія відкинула урядову емеритуру для родин убитих, а родини відкинули пропозицію уряду поховати вбитих на кошт держави. І хоч загребські органи впевняють, що жалібні демонстрації не звертаються проти сербів, тільки проти уряду Вукіцевіча, то — очевидно — важко провести різку демаркаційну лінію між урядом сербської більшости і сербами.

Крівава подія в білгородській скупштині є не лише виливом темпераменту, образи і варварських чорногорських звичаїв, але має й глибший підклад. Є це наслідок боротьби між сербським централізмом і хорватсько-словінським федералізмом. Нинішня Югославія повстала як централістична держава на основі конституції під натиском сербів, які собі приписують найбільші заслуги в справі зєдинення триєдиного народу. Проти бездумного централізму сербських примітивів завзято протестували хорвати і словінці, далеко більше економічно розвинені, без порівнання культурніші й політично більш зрілі від сербів. Проти централістичної бездушности довго боровся Степан Радіч, бойкотуючи білгородський парлямент. В липні 1925 р. Радіч погодився з Пашічем, увійшов навіть в склад уряду, думаючи тим способом злагіднювати централістичні тенденції. До думки ревізії централістичної конституції схилявся й король, думаючи в той спосіб завести мир у державі та приборкати радикальну оліґархію. Однак внаслідок упертости сербів, які виключно собі приписують монополь державників і в централізмі добачують єдиний засіб свого панування, ревізія конституції не рушила з мертвої точки. Зовсім природно, що це мусіло знову вернути хорватів, словінців і боснацьких мусулманів в ряди гострішої або слабшої опозиції. В останньому часі до розбудження пристрастей і загострення хорватської опозиції до уряду у великій мірі причинилася справа неттунських умов між Італією й Югославією. Зобовязання уряду до переведення в скупштині некорисних для південно західної Югославії неттунських умов з одного боку і демонстраційні протиіталійські виступи дальматинців і хорватів з другого перемінили парлямент в казан, в якому варилося й кипіло. Стріли у скупштині є крівавим епізодом цих змагань, цеї боротьби між бездушним централізмом і творчим федералізмом.

Одночасно є вони грізним мементом, що не слід перетягати струни. Є вони пересторогою тимбільше, що ні політичне (з огляду на італійсько югославянське напруження), ні господарське положення Югославії не є світле. Між поодинокими галузями триєдиного народу, між сербами, хорватами, словінцями, боснацькими мусулманами істнують глибокі і суттєві ріжниці. Хоч усі вони говорять одною мовою, то однак глибоко ріжняться під оглядом історичної традиції, рівня культурного й господарського розвитку, віри й віроісповідання, словом: цілого світогляду. Насильне творення типу „югославянина" при допомозі бездушного реакційно-поліційного централізму тільки віддалює момент створення єдиної нації з триєдиного народу. Консолідація внутрішніх відносин у Югославії може наступити тільки шляхом федералізму і повільного стоплювання ріжноманітних галузей в один національно-політичний моноліт. Федералізм Німеччини не лише не вийшов на шкоду німецькому народові, але зробив його великим і могутнім, передовим між народами світа.

Вершок толеранції.

Польські поліціянти ініціюють замазування українських написів на вивісках.

Недавно „Маслосоюз" відчинив свій відділ і крамницю в Луцьку. Хоч „Маслосоюз" є українською інституцією, однак ідучи по лінії добрих купецьких звичаїв, на своїй крамниці дав вивіску з написом українським і польським. Чогож більше можна вимагати від української кооперативи на українській національній території?

Та поява вивіски з українським написом не подобалася будівничим Польщі на Волині, які всіми силами змагають до затертя українських слідів на території, що має понад 80 проц. українського населення. З приводу появи українсько-польської вивіски на крамниці українського „Маслосоюзу" в Луцьку (не у Варшаві чи Познані!), а не самої польської чи в крайному випадку польсько-української, повстало „обурення" в громадсько-шовіністичних, а радше канібалістичних й урядових польських колах у Луцьку. „Пшеґльонд Волинські" з 10. ц. м. заговорив навіть, що

„**umieszczenie szyldów dwujęzycznych z napisem polskim u spodu to już lekceważenie istniejących przepisów w najwyższym stopniu i takiego faktu nie można sobie tłumaczyć inaczej, jak tylko chęcią szykanowania państwowości polskiej na Wołyniu**".

Варто таку кресову „мудрість" дати прочитати не лише першому-ліпшому чужинцеві, але й якому-небудь лікареві, чи взагалі здорово думаючій людині для осуду почитальности „кресових" культуртреґерів. Не знаємо, які приписи обовязують на Волині, але українсько-польська вивіска на українській крамниці як чинник „**szykanowania państwowości pols. na Wołyniu**" це вже край, це вже така глупота, на якої схарактеризування не маємо слів. Колиж поява україн.-польської вивіски на українській крамниці в місті, положеному на українській національній території, є „**chęcią szykanowania państwowości polskiej na Wołyniu**" і то яким же „шиканування" тієї державности мусить бути істнування 1,400.000 українців на Волині при 1,600.000 всього населення.

Від чогож у Луцьку є поліція? Ясно, що не від паради, тільки від того, щоби стояти на сторожі польської державности і не допустити до її „шикановання". Поліція почала находити відділ „Маслосоюзу" в Луцьку, домагаючись зміни порядку написів на вивісці. Дня 4. ц. м. явився у луцькому відділі „Маслосоюзу") поліцай Ст. Цішик (ч. 24) і заявив начальникові відділу Томі Котикові в присутности крамничної помічниці Володимири Наклович, що коли порядок написів на вивіскі не буде змінений, то поліція подбає, щоби вивіски в ночі були зняті. На увагу начальника, що це буде публичне насильство, за яке поліція понесе судову відповідальність відповів п. „шпольовнік", що судова відповідальність прийде пізніше а тим часом він вивіски в ночі зніме. В своїй „ревности" посунувся поліцай дуже далеко, домагаючись письменної заяви, що начальник Котик відмовився зняти вивіски. Очевидно атакований випросив собі таку поліцейську навязчивість, заявляючи, що він не має ніякого обовязку давати поліції якихнебудь пояснень.

Свою настирливість поновила поліція в днях 4., 5. і 6. ц. м. [illegible] [illegible] свої домагання і [illegible] замазання українського тексту на вивісках [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] статистки і з [illegible]

охорони [illegible] безпарвством поліції. Згадані адміністраційні установи обіцяли перевести слідство. Та заки це станеться, контроля „Маслосоюзу" у Львові подала цей нечуваний факт до відома нашої парл. репрезентації і повідомила про нього Ревізійний Союз Українських Кооператив, щоби він порушив цю справу перед Кооперативною Радою, підносячи її при всяких нагодах, зібраннях і конференціях. Крім того зі знищених вивісок після відфотографування зроблено кліщу, щоби її помістити і в чужинній пресі на доказ „рівноправности" українського народу.

Бо й справді чи не вершок толеранції?

Радянська Україна.

Всеукраїнська Академія Мистецтв.

При Київському Художньому Інституті утворено комісію, що розробляє проект реорганізації Художнього Інституту на Всеукраїнську Академію Мистецтв. По проекту при Академії буде художній інститут і науково-досвідчі катедри з галузи мистецтвознавства.

10 років Національної Бібліотеки.

Незабаром мине 10 років з дня організації Національної Бібліотеки України. За ці 10 років Національна Бібліотека стала четвертою з черги серед бібліотек СРСР і девятою серед бібліотек усього світу. Книжковий фонд Бібліотеки становить 1,900.000 одиниць. У бібліотеці більше ніж 1,000.000 газет. Фонд Національної Бібліотеки розцінюється в 3,000.000 карб. Щороку бібліотечний фонд зростає на 112 тисяч книжок, 120.000 газет та 42.000 листівок. За 1927 рік у Бібліотеці було 143 тисяч відвідувачів.

Меморіяльний Музей в будинку на могилі Шевченка.

Київській філії інституту Т. Шевченка доручено влаштувати в будинку на могилі Т. Шевченка меморіяльний музей-кімнату, де будуть зібрані матеріяли, що ілюструватимуть окремі моменти з життя Шевченка, історію могили і вшанування його памяти в передреволюційних і пореволюційних часах. Київська філія інституту Т. Шевченка запросила відомого архітекта проф. В. Кричевського скласти проект художнього оформлення цього музею.

Кооперативний музей.

Центральний Кооперативний Музей, що ставить собі завдання зібрати матеріяли до історії кооперативного руху на Україні і провадити пропаганду кооперації, поділяється на три частини: Центральну Наукову Кооперативну Бібліотеку, Архів Кооперативних Матеріялів та Всеукраїнську Кооперативну Виставку, що наочно показує історичний розвиток і сучасний стан кожної галузи кооперації. Вукорада асигнувала на устаткування Музею 3.000 карб. і ухвалила зобовязати всі кооперативні організації надсилати до Музею все, що будь-коли друкувала кооперація даного району. При бібліотеці Музею засновано книжковий фонд для обміну з іншими кооперативними бібліотеками. Музей закликає всі кооперативні організації надсилати свої матеріяли на адресу Музею.

Цінна колекція українських орнаментів.

Музей кустарної промисловости в Києві збогатився дуже цінною колекцією наукового значіння. Ця колекція уявляє з себе найкращі зразки виробів колишніх майстерень „Союза земств и городов", що працювали в Галичині і в Буковині за часів світової війни. Майстерні мали своїм завданям допомогу селянству, що постраждало від війни. Майстерні вивчили місцеві стильні художньо-народні орнаменти й навчили селян пристосовувати їх до виробів, що мають широкий збут. Через те, що в тих майстернях працювали найкращі малярі, а українські народньо-художні орнаменти в Галичині й Буковині ріжноманітні і дуже гарні, вся колекція має особливий інтерес для Вел. України. Зокрема для Києва колекція цінна тим, що тут мають організувати художньо-текстильне виробництво з виготовленням виробів в дусі українського народнього мистецтва.

Фільма про Український Червоний Хрест.

ВУФКУ закінчило знимати хронікальну фільму про Український Червоний Хрест. Фільма ця має на меті показати, як працює У. Ч. Х. Керував знимками цієї фільми Загорський

За національне виховання українського вчителя.

Розбудовуймо мужеську учительську семинарію!

Можемо поділитися з громадянством приємною звісткою: Головна Управа „Рідної Школи" подбала про приміщення приватних мужеських учительських семинарійних курсів „Рідної Школи" у Львові — єдиної такої школи на всіх західно-українських землях — у власнім будинку (на II. поверсі камяниці „Рідної Школи" при вул. С. Хшановської ч. 9. у Львові).

З огляду на те, що тепер приміщена ще частина бурси і що в будинку треба перевести відповідні направки й уліпшення, вписи відбуваються перед феріями виімково ще при вул. Крупярській ч. 15. Тут будуть теж вступні іспити на роки I. до IV.

Найважніша перешкода для одержання концесії на семинарію і прав державних шкіл — усунена. Шкільна кураторія поставила справу власного будинку як безоглядну умову одержання управнень. Будинок уже є! Учительські сили дібрані можливо найвідповідніші! Перешкод для одержання концесії **не буде!** А управнення залежить від **числа молоді**, її приготування, її **праці в школі.**

Отож на чергу приходить тепер справа фреквенції. Скільки то молодих людей з кількома клясами вищої гімназії марнується на селі й не знає, що робити із собою! Кому дорога справа виховання нашої молоді в українській школі українським учителем, ставайте в ряди тих, що приготовлятимуться на учителів! Наші посли будуть дбати про те, щоби шляхом закону забезпечити українській шкільній молоді українську школу з українським учителем. В якому-ж прикрому становищі опинимося ми, коли дістанемо право на свої школи, коли треба буде для них своїх учителів, — **а тих учителів не буде!**

Підготовлювання **цілого кадру українських учителів — оце чергове наше завдання!** Єдина на всіх західно-українських землях **мужеська семинарія у Львові** повинна в найближчому часі розростися так сильно, щоб виявилася потреба творення нових мужеських семинарій на провінції.

Записуйте своїх дітей до мужеської семинарії, бо є запорука, що вона під управою досвідного педагога **директора Антона Крушельницького** розвинеться і сповнятиме своє національне завдання!

Із мужеської учительської семинарії повинні користати головно ті діти, що покінчили VII. класу вселюдної школи. Замісць записуватися до приватних польських гуманістичних гімназій, де дуже скоро можуть пропасти для нації, вони повинні звернутися до своєї учительської семинарії „Рідної Школи" у Львові, де виховаються на корисних членів громадянства.

Управа семинарійних курсів оповіщає, що для тих, які скінчили цього року курси і здали кінцевий іспит, управа отворює після ферій однорічний кооперативний курс з програмою кооперативних шкіл. Цей кооперативний курс буде тісно звязаний із семинарією, як доповнення педагогічної освіти й поширення знання учителя на область кооперації, з якою зведеться йому в майбутній праці на селі зустрічатися на кожному кроці.

Громадянин.

Сокіл при роботі.

Повітове Сокільське Свято в Золочеві.

При вїзді до Золочева впадає нам в очі цілий ряд скромних березових хрестів і кільканацять стрілецьких могил на тамошньому кладовищі, на жаль, без написів. У дні 4. червня ц. р. ці могили увінчано зеленю й засипано китицями цвітів. Це українське сокільство Золочівщини віддало почесть тим поляглим у війні Соколам українського народу, влаштовуючи в їх честь Сокільське Свято.

Стрійні чети сокільських товариств з Золочева, Ожидова, Білого Каменя, Почапи, Юськович та чета Т-ва „Луг" з Жулич, разом 123 мущин і 80 сокілок, вислухали рано в церкві Служби Божої, а відтак пішли походом на кладовище, де над могилами відправлено панахиду. Опісля попри могили відбувся почесний хід соколів і поважний похід рушив через місто, а з ним цілий здвиг народу, до дому ім. М. Шашкевича. Це була передполуднева програма Свята.

Пополудні відбувся похід містом на площу, де був руханковий виступ сокільських товариств. Бадьорим кроком в бойовій поставі йшли сокільські ряди, повіваючи жовто-блакитними прапорцями. А здалека витали їх прапори, завішені над прикрашеною брамою площі.

Д-р ІВАН КРИПЯКЕВИЧ.

Нові історичні видавництва.

Останні роки замітні у нас великим зростом історичних дослідів. Ріж-в-рік появляються нові наукові публікації — передовсім на Радянській Україні, де перед веде Академія Наук в Києві, а дальше в Галичині й на еміграції, — видання присвячені і загальним і спеціяльним питанням, і нарешті є їх так багато, що лаїкові, який рад би стежити за розслідами минулого України, вже важко в них зорієнтуватися. Треба прийти нашому читачеві в підмогу. Згадаємо тут у кількох рядках ті видання, що попали на столик рецензента, надіслані редакторами і видавцями, — нехай хоч коротка замітка буде їм подякою за память.

Починаємо від академічних видань, які маємо під рукою. **Праці Комісії для вичування історії західньо-руського та українського права**, випуск третій (1927 р.) під редакцією Мик. Василенка, приносить низку статтей, що повинні зацікавити наших юристів. Ось найважніші: **В. Новицький**, „Сейми Руської Землі X.—XII. в. (княжі зїзди), **М. Максимейко**, „Про смердів Руської Правди", **С. Борисенок**, „Утворення професійної адвокатури в Литовсько-Руській Державі"; **М. Тищенко**, „Гуральне право та право шинкувати горілкою в Лівобережній Україні до кінця XVIII. в."; **М. Слабченко**, „Соціяльно-правова організація Січи Запорозької". Дальше йдуть наукові звідомлення (особливо інтересне Л. Окиншевича про відрядження до Москви), полеміка, бібліографія.

Загальнішим правничим проблемам присвячені **Записки Соціяльно-Економічного Відділу** Української Академії Наук, також під редакцією М. Василенка; в V.—VI. т. стрічаємо з історичного обсягу статті **Ф. Тараковського** до державного права давньої Польщі, **А. Ярошевича** про капіталістичну аренду на Україні за польської доби, **О. Гилярова** „Схема історії фільософії в освітленні історичного матеріялізму", дальше ціла низка праць з інших ділянок права. — Оба названі тут видання, Записки і Праці, вибиваються на одно з перших місць серед наших наукових видань, — добором співробітників, серіозністю тем та критичним їх обробленням. Історія права добула собі в Українській Академії Наук поважні основи.

Накладом Академії появився свіжо **Ювилейний Збірник на пошану академика Мих. С. Грушевського** в 40-і роковини праці заслуженого історика. Цей великий том (перша частина цілости) має до 500 сторін і містить 51 праць ріжних авторів з обсягу палеонтольогії і мистецтва, історії України та всесвітньої історії. Неможливо нам у малій газетній статті перечислювати всіх авторів, вкажемо тільки на найважніші теми. Маємо отже статті про східню кераміку і чернигівську порцеляну, про знахідки часів переселення народів і про акварелі Шевченка; є дещо до княжих і литовських часів, богато причинків до Гетьманщини, до економічних відносин козацької епохи, до історії міст (м. ін. про Рящів), до україн. руху 1860 рр. і т. д. і т. д. Окремо замітимо дві статті трохи сензаційного змісту: *В. Герасимчука* про смерть Івана Виговського — автор уважає виновником розстрілу Павла Тетерю. — і *А. Єршова* про „Історію Русів": зібрано тут вказівки, що цей памятник складений приблизно 1815-1818 рр., а не у XVIII віці, як це звичайно говорилося. Дуже цінний ілюстраційний матеріял (м. ін. портрети Мелетія Смотрицького і митрополита Рутського).

Незвичайно живу діяльність веде недавно заснований Кабінет вичування Поділля при Філії Всенародньої Бібліотеки України у Виниці на Поділлі. В його виданнях систематично опрацьовується краєзнавство Поділля, як з боку природи, так і культури. На першому місці треба поставити *„Нариси з історії Поділля"* протоєрея *о. Євтима Сіцінського.* Найстарший і найзаслуженіший дослідник Поділля подає в цій першій частині своєї праці загальний огляд історії Подільської Землі й обговорює основно передісторичні часи. Праця дуже цінна й у своїх вислідах приносить немало й для висвітлення доісторичного минулого сусідньої Галичини.

Записки чина св. Василія Великого виходять у Львові вже пятий рік як одинокий тепер орган, присвячений дослідам історії церкви. В останнім випуску (т. I. вип. 4) знаходимо опис рукописів бібліотеки монастиря св. Онуфрія у Львові д-ра *Яр. Гординського*; студію д-ра *О. Макарушки* про „слова" Климента Смотицького; „Синопсис", літопис пиніесько-підборецького монастиря, матеріяли до монаших соборів, низку дрібніших заміток головно редактора о. Й. Скрутня та ріжноманітну бібліографію.

З видань учених, що перебувають на еміграції звертають увагу *Записки Українського Наукового Інститута в Берліні.* В I. томі маємо *Дм. Дорошенка* огляд західньо-европейських видань XVIII і поч. XIX в. до історії України, *Д. Чижевського* про західню фільософію в давній Україні, *І. Мірчука:* П. Лодій і його переклад „Elementa Philosophiae" Баумайстера; *Д. Олянчина:* Матеріяли до українсько-німецьких політичних зносин XVII в.; *В. Заловецького:* Досліди над шапкою Мономаха; *З. Кузелі:* Причинки до етнографічної діяльности Опанаса Марковича.

Врешті український Громадський Видавничий Фонд у Празі видав пок. *Хведора Вовка* (у перекладі): *Студії з української етнографії та антропольогії.* Увійшли туди статті про антропольогічні й етнографічні особливости українського народу, а крім того статті про шлюбні обряди та уживання саней при похоронах. Ці праці відомі дотепер тільки в російській і французькій мові — результат довголітніх студий Хв. Вовка. Для української етнографії мають вони фундаментальне значіння.

Начальник Юркевич дав знак і зачалися сокільські вправи. Вийшло 96 соколів з вправами вільноруч, а коли вони скінчили, вправляли сокілки вільноруч (88). Вправи були гарні; мужеські рівні і бадьорі, а жіночі незвичайно плавні, граціозні. Видно було точне вивчення і рівне виконування вправ. Відтак виконали вправи вільноруч дутовики з Жулич. Вправи примітивні, але виконані рівно, тому робили теж гарне враження. З черги вийшли на площу знов соколи до вправ списами (44), потім сокілки до вправ хоруговцями (56). По скінченні соколи виконали чвіркові вежі (56 мущин), а відтак рій членів Сокола з Золочева в гарних руханкових одягах вправляв на дручку.

Численні видці горячо оплескували вправляючих, а особливо жіночі сокільські чети, які в пре-гарній народній ноші виглядали справді мальовничо. Вражало нас, що на Святі було так мало золочівської інтелігенції; мабуть ще не отрясалася від передвиборчої суматохи і партійного роздору. А шкода, бо Сокільське Свято було поважним загально-національним виступом. Замітне, що військова орхестра, яку комітет заангажував, щоби пригривала до вправ і яка навіть грала вже на пробах, рано безпосередньо перед вправами відмовилася грати. Відповідної орхестри української комітет не міг, на жаль, дістати.

Як довідуємося, ціле громадянство витатиме соколів Золочівщини на традиційному святі в честь Маркіяна Шашкевича на Підлиській Горі, бо з нагоди цього свята відбудеться Повітовий Сокільський Здвиг. І знов загомонів сокільська пісня і зашумлять сокільські прапори. А може так львівська Філія „Просвіти" ім. М. Шашкевича зорганізує народню прощу на Гору в Підлисю, або старші пластуни відбудуть загально-пластову стрічу підчас Сокільського Свята. Це булоб дуже вказане.

Гість.

Організаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд в Радехові.

В неділю дня 27-го травня ц. р. відбувся величавий Народній Зїзд в Радехові. Участь у зїзді взяло біля 1000 представників з обох судових повітів Радехова і Лопатина. На Зїзд прибули сенатори д-р Горбачевський і д-р Бараник та посли Вислоцький, Кузик і о. д-р Пеллїх, яким приявні зготовили сердечну овацію. Наради отворив голова Повіт. Нар. Комітету адв. д-р Селезінка, проводив нарадами о. Коритко з Холоєва. Перший забрав голос сен. д-р Горбачевський, що у словах, повних високих думок, привитав зібраних і в довшій промові пояснив наше теперішне політичне положення. Сенатор Бараник говорив про правно-державну декларацію, зложену в соймі Українським Парляментарним Клюбом. Посол Вислоцький обговорив господарські справи. Посол Кузик здав точний звіт з діяльности Українського Клюбу, а вкінці пос. о. д-р Пеллїх вказав на потребу сильнішої політичної організації повіту. Після промов послів секретар Повіт. Комітету п. М. Панасюк здав звіт з діяльности Комітету від останнього Зїзду. Потім вибрано ширший Народній Комітет, до якого увійшли заступники з усіх сіл повіту. Вкінці одноголосно ухвалено резолюції з повним довірям для Українського Парляментарного Клюбу, резолюції проти польонізаційного походу на українську школу, проти кольонізації і т. п. Треба зазначити, що цей Зїзд дав доказ, що в повіті йде систематична організаційна робота і є надія, що Радехівщина вибеться в короткому часі на одно з чільних місць в організаційній сітці краю.

Вічевий рух.

Справоздавчі віча в Турчанщині.

Дня 20-го березня ц. р. відбулося справоздавче віче у Волчу, на якому реферував посол Великанович. Присутні ставили до посла низку інтерпеляцій у справі надужить місцевого постерунково-го Ліса і в інших пекучих справах.

Дня 18-го березня ц. р. відбув пос. Великанович справоздавче віче у Волосянці Великій, а дня 19-го березня у Волосянці Малій. На вічах явилися майже всі громадяни тих сіл і вислухали реферату посла з великим зацікавленням. А після того подали до його відома цілу масу жалоб, як прим. справу шкід, які наносить їм дичина з лісів барона Лібіга, справу шикан поліції, за високого виміру податків і т. п.

Справоздавчі посольські віча в Равщині.

Дня 17-го червня п. р. відбулося при великій участи громадян посольське справоздавче віче у **Верхраті**. Присутніх до 500 людей. Проводили селяни Федько Плюта і Гринь Сахринь. Віче почалося під голим небом промовою посла Володимира Кохана про політичне положення українського народу під Польщею. Одначе не обійшлося без прикрого інциденту, бо в ціли розбиття віча приїхав сельроб Хам з кількома жидками з Рави Руської й отворив своє віче у віддалі 30 кроків, кидаючи звідти свої демагогічні кличі і брехливі клевети на УНДО. Узнаючи того роду поступовання сельробівського крикуна гідним погорди, перенеслися громадяни Верхрати, окрім кількох збаламучених, до місцевої читальні, де віче в спокою і повазі відбулося до кінця. Посол Іван Ліщинський здав звіт з дотеперішньої діяльности Українського Парляментарного Клюбу, після чого присутні одноголосно ухвалили як проводові УНДО, так і Посольському Клюбові своє повне довіря. Після запитів та інтерпеляцій закінчено віче відспіванням національного гимну. — Того самого дня в год. 6-ій вечером відбулося посольське віче в селі **Любичі Князі**. Учасників віча не могла помістити велика місцева читальня „Просвіти", тому воно відбулося під голим небом, не зважаючи на падаючий дощ. Прибувших послів Івана Ліщинського і Володимира Кохана повитав місцевий парох о. Заяць. Посол Володимир Кохан представив зібраним положення українського народу під Польщею і докладно обговорив справу страйку рільних робітників, який мав саме місце в Любичі Князі. Пос. Іван Ліщинський реферував справу політичної організації УНДО та здав звіт з діяльности Українського Парляментарного Клюбу. Віче мало характер поважний і дало доказ, що громадяни Любичі й довколичних сіл, які внесли богато просьб та інтерпеляцій до наших послів, зрозуміли, хто їх ворог, а хто приятель і не будуть іти надальше за сельробівськими демагогами, котрі в часі виборів розбили їх громадську єдність. При кінці віча один з тих розбивачів, поляк Войцех Стипка, таки крикнув: „Але ми всі сельроби", одначе загальний сміх і негодування покрили його слова. Ухвалено повне довіря для Українського Парляментарного Клюбу і для проводу УНДО.

З парляментарної арени.

(Власні телефонограми з 22. червня 1928.)

ОСТАННЄ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

(ік) На початку нинішнього засідання відчитано інтерпеляції сенаторів, м. і. 9 інтерпеляцій Українського Сенатського Клюбу. Потім продовжувано бюджетові дебати. Богато промовців зріклося, так що ліста промовців була до полудня вичерпана. Перший промовляв сен. Пант (нім.). Дискутував над заявою мін. Залеського підчас останньої сесії Ліґи Націй про горішньо-шлеські відносини. Заявив, що на Гор. Шлеську панує брутальна сила у відношенні до німецької меншости, а право служить лише одній цілі, а саме польонізації цеї частини краю. Польська молодь виховується на Гор. Шлеську по лінії „пукі свят світем, не бий і не бенде поляк нємцові братем". Зате німцям закидається нельояльність. Однак льояльним у понятті поляка німець може бути лиш тоді, коли перестане бути німцем. (Ця промова була раз по раз переривана і викликала серед польських політичних кол велике поруршення, тому, що вона разом з промовами інших непольських послів і сенаторів є в нинішній час для польського уряду надзвичайно невигідною.) Потім промовляли сен. Данилович. Яблонський (ЗЛН) (протестував проти перенесення Прушинського і Заморського) і Маркевич (ХД) після чого прийшов до слова сен. Любомірський (1-ка). Ціла його промова носила характер оборони закорд. політики мін. Залеського і щораз майже не в кожному реченні перекойувала слухачів, що не слід сумніватися у миролюбивість Польщі. Історія, мовляв, польсько-литовських відносин є лише доказом польської миролюбивости і терпеливости. Теж саме щодо польсько-німецьких торг. переговорів, то лише по стороні Польщі є добра воля. Цікаво, що на початку промови сенатор 1-ки казав про необхідність співпраці мін-ства торговлі і промислу з м-ством закорд. справ. Колиж говорив про польсько-німецькі торговельні переговори, то домагався від німців аби з господарських розмов німці виключили всі політичні моменти. Також другий промовець 1-ки сен. Роман боронив здебільша внутрішню політику уряду, при чому окремий уступ присвятив проблемі меншостей. Законодатна влада, мовляв, мусить занятися у будучині (невідомій) також справою територіяльного самоврядування і справою меншостей. Польща хоче, мовляв, усунути всякі нац. сварні та запевнити меншостям умови свобідного розвитку та культурного і господарського життя. Одначе Польща ніколи не допустить, щоби вороги польської державности на польській землі творили для себе терен агітації для чужих поганих замірів.

Голосування над бюджетом у сенаті.

Після вичерпання лісти промовців приступлено до голосування над бюджетом у сенаті. Відкинено всі поправки однаково до бюджету, як до скарбового закону та принято великою більшістю цілість бюджету без змін. Зокрема переголосовано резолюції. Принято між резолюціями майже одноголосно резолюцію в справі українського університету.

Резолюція сенату в справі українського університету.

До 13-ої частини бюджету, себ-то до мін-ства віроісповідань і освіти, сенат приняв пропоновану скарбово-бюджетовою сенатською комісією резолюцію: „Сенат кличе уряд, щоби в ціли виконання припису 26-ої статті закону з 26-го вересня 1922 р. (Дн. Держ. Зак. ч. 90) предложив законодатним установам законопроект про оснування українського університету". Проти тої резолюції голосувало лише кількох сенаторів, між ними сенатор Тулїє (ХД) і Гломбінський (ЗЛН) (перший професор львівської політехніки, другий професор львівського університету). Гломбінський склав при цьому заяву, що закон, на який покликується резолюція, говорить про „рускі" університет, а не український. Над цею заявою сенат перейшов до денного порядку, доказуючи ще раз абсурдність вжива-ня українофобського терміну „рускі" чи „русінські". Тут-же принято резолюцію в справі вострифікацій закордонних університетських диплюмів, а саме, щоби уряд унормував цю справу в тому напрямку, аби подання про нострифікацію полагоджувано з належним поспіхом і не жадано складання непотрібних іспитів.

Закон про амнестію.

Після проголосування бюджету сен. Позеен (ППС) реферував закон про амнестію. Закон принято без дискусії. Українські сенатори вздержалися від голосування. Останню точку денного порядку, себ-то вибір 4-ох членів Держ. Трибуналу, відложено до осени.

ЗАЧИНЕННЯ СЕСІЇ СОЙМУ Й СЕНАТУ.

(ік) Безпосередньо після покінчення сенатських дебат пересдано маршалкові сенату і в короткі потім маршалкові сойму листи від голови ради міністрів марш. Пілсудського, до яких долучено розпорядок президента Польщі про зачинення з нинішним днем звичайної бюджетової соймової й сенатської сесії. Так сойм і сенат почали з нинішним днем літні ферії.

Останні вісти.

(Власні телефонограми з 22. червня 1928.)

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ У ХОРВАТІЇ.

(ік) Зі столиці Хорватії Загребу подають вістку шляхом на Відень, що вчора вечером прийшла туди вістка про смерть Степана Радіча. Вістка ця викликала в столиці Хорватії величезне враження, яке виявилося у стихійній богатотисячній демонстрації. Поміж демонстрантами та поліцією, яку мусіла скріпити жандармерія і військо, прийшло до сутички, при чому віддано кількасот стрілів. Дві особи вбиті, около 50 тяжко і легше ранених. Поліція перевела масові арештування. Щойно на вістку, що Радіч живе, демонстранти розійшлися. Подібні заворушення відбулися в інших хорватських місцевостях. У звязку з перевезенням тіл убитих хорватських послів побоюється влада вибуху дальших заворушень. Хорватська селянська партія не приняла ще ніяких рішень щодо дальшої поведінки, ждучи на вияснення, чи голова партії Ст. Радіч буде вратований чи помре. Стан його здоровля погіршав і грозить катастрофою. Теж у небезпеці є життя словінського посла д-ра Пернара. Югославянська рада міністрів, яка знову відбула нагле засідання, рішила не подаватися до димісії, виходячи зі заложення, що теперішній момент не позволяє допустити до кризи кабінету. З другого боку провідники опозиції домагаються категорично негайної димісії уряду, заявляючи, що в противному випадку Югославія може найтися на вулькані.

ПОШУКАННЯ ЗА АМУНДСЕНОМ

(ік) Ідуть останні приготування до лету, який підіймає летун Маддалено, щоби остаточно врятувати ген. Нобіле і трьох його товаришів. Зате все ще нема вісток про Амундсена і француського майора Гібо, які відлетіли на великому літаку. Француський міністр маринарки видав наказ двом військовим кораблям відїхати на пошукання пропавших. В пошуканні Амундсена приймають участь усі воздухоплави та ледоломи, які досі шукали за ген. Нобіле.

ҐЕН. СТРАЙК У ГРЕЦІЇ.

(ік) Страйковий стан у Греції знов погіршав. Уряд приноровив далекойдучі засоби обережности, щоби перешкодити страйкові залізничників і робітників електричної стації в Атенах. По ріжних місцях страйк приняв гостріший характер.

ВБИВСТВО КОМАНДАНТА ПЕКІНУ.

(ік) АВ подає, що вбито китайського генерала Янга, який був вогрішим, що заняв на чолі південних військ Пекін.

НЕДУГА ЧІЧЕРІНА.

(ік) АВ подає з Москви, що стан здоровля Чічеріна від кількох днів погіршав настільки, що Чічерін рішив присвятити

свою відпустку та виїхати скоріш за кордон на довше лікування.

ВІДПУСТКА ШТРЕЗЕМАНА.

(ks) Німецький міністр закорд. справ Штреземан виїхав з Берліна на довшу відпустку. Його виїзд звязують з приспішенням порозуміння в справі переговорів задля створення німецького уряду та з недалеким розпочаттям політичних літніх ферій у Німеччині.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

(ks) В понеділок виїжджає до Ковна знову польська делегація під головуванням Голувка, начальника сх. виділу мін-ства закорд. справ для продовжування переговорів. Цим разом переговори будуть торкатися справи взаїмної забезпеки і відшкодувань, тому в делегації беруть участь представники мін-ства фінансів і військових спрåв.

По широкому світі.

Англ. архиепископ Кантербері зголосив свою димісію тому, що парлямент відкинув проект нового молитовника.

Новий німецький уряд ще нескладений; ведуться важкі переговори.

У Мароко французькі війська посуваються в околиці гір Тіфер і займають території без бою.

Баварський премієр зголосив димісію свого кабінету.

У Больонії відкрили святочно памятник великому поетови Джіюсепе Кардучі.

Префект поліції в Міляно дістав димісію у звязку із атентатом на короля підчас міланської виставки.

Конгрес норвежської соціял-демократії закінчився рішучою перемогою поміркованих елементів.

Грецькі тютюневі робітники, що почали страйк, звернулись за фінансовою допомогою до Москви.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Погаслий усміх.

(Памяти курата У. С. С. о. Юліяна Фацієвича.)

Куропатники. Весна 1917 р.

Попід горб на узліссі тягнуться стрілецькі окопи. Як сіра стяжка, кинена на зелений килим.

Розталий сніг, а потім кілька весняних злив зїпсували окопний порядок. Хлопці, не вважаючи на заборону, ходять поверх окопів, бо долом рідкого болота по коліна. Місить його хіба підстаршина, що розводить стійки, дижурний старшина, що перевіряє сторожу, отаман, що перевіряє дижурних старшин і... отець курат.

Отець курат, видно, не може всидіти в затишній хаті біля боевого обозу. Його тягне „між хлопців", що там — на фронті, зарилися як кроти в землю і ждуть наступу, або наказу наступати.

Тягне його між хлопців і він щодня чалапає болотнистою доріжкою до окопів і бродить по окопах.

Вічно всміхнений, вічно з готовим жартом на устах.

Підходить до продрихлого стрільчика, перекинеться словом і вже чути алушений сміх: „стійки", вже насуплене лице розпогоджується, як небо після сльоти.

— А витирай часто ніс — каже на відхідни отець курат — бо ще гірше буде мокро в окопах.

— Ги-ги-ги! — сміється стрілець і мимоволі здержує долонею вогкість.

Отець курат бреде далі...

— Ой, отче курат, а ви чого тут? Таж нині пополудні має бути барабанний вогонь! — страшить його старшина.

— Власне, власне. Я тому й прийшов. Знаєте, барабанний вогонь не жарти, а ви недавно з вишколу, гріхів певно назбиралося трохи. Висповідаю...

Закурювали й оглядали заболочені чоботи.

— Кара божа з тою грязюкою — нарікав старшина.

— Не гризіться, за місяць-два підсохне.

— Дякую за потіху. Десь Мойсей міг висушити море, а ви навіть малого окопу не хочете. Мусите знати, як він це робив.

— Чому ні, знаю. Але воно можливе тільки при втечі. Жиди втікали перед фараоном, то Мойсей їм облекшив утечу. Я, якби вам висушив окопи, то ви зараз повтікаєте перед москалями...

Вечеріло...

На окопи лягала тінь ліса, а від розлитої Ценівки підпливала мряка. Робилося холодно, і кожний, хто міг, крився в землянку.

Отець курат уже давно попрощався і... сидів далі в окопах... Не пустили!

— Пульку преферанса! — пропонував сотник Букшований.

— Ні, мушу вертати.

— Може до мене на віста — заохочував сотник Ділушок.

Отець курат піддавався і по першім робрі питався:

— А деж ви мене положите спати?

— Спати?!... А хтож думає класттися?

Отець курат прийняв і це до відома. З усмішкою, як завсіди.

— — — — — — — — —

Чи памятаєте це все, отче курат?!

Чи памятаєте наші розмови, наші сподівання і надії? Адже тодішня весна була й весною нашого народу, була світанком наших ідеалів...

Чи памятаєте?!

Та що я кажу: Чи памятаєте? Як можу так казати?...

Отця курата вже нема між живими...

Знову одна зірка скотилася в безодню, знов один добрий усміх погас на віки.

Отець курат помер.

Стрільці! Поздоровіть!

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **На вечір М. Коцюбинського**, що відбудеться нині 23-го в 8 год. веч. у салі Муз. Т-ва ім. Лисенка, можна ще дістати білєти вранці у „Союзному Базарі", а вечером при касі.

— **Від 1-го липня** починається підвишка комірного на однокімнатні льокалі.

— **Особисті вісти.** У високій ветеринарійній школі в Берні промовані на д-рів ветер. медецини Янів Микола і Церковний Олександер.

— **З виступами п. Західного в соймі** не може собі дати ради — „Рада". А вже найбільший жаль має „Рада" до нашого кореспондента п. І. Кедрина, що він не робить реклями п. Західному і трактує його виступи з гумористичного становища, на що вони єдино заслуговують. При цій нагоді „Рада" нападає і на „Діло", а нашому варш. кореспондентові закидає, що він, мовляв, тільки те й робить, що переповідає вістки з варш. газет. Наші читачі самі можуть міркувати, також як „Рада", котра читачів не має, що „Діло" дістає звіти з парляментарної арени буквально в останній хвилині, одночасно з ходом соймових нарад, які протягаються інколи до пізної ночі. Для цього приноровлений внутрішньо-технічний апарат клюбу парляментарних справоздавців, у якому представник „Діла" є єдиним членом-українцем. Очевидно, що цих вісток у інших варш. газеті ще вечером чи нічю нема, бо у вечірніх варш. виданнях є тільки коротенькі згадки про раніші події. Щож до вістей зі світа, які ми дістаємо через Варшаву, то цілком ясно, що вони черпані частинно з вечірніх варш. газет, а частинно з агенцій і бюлетинів, котрими користується названий вгорі клюб. І чогож тут придиратися? — Повертаючи до виступів п. Західного, радимо не тягнути нас за язик, бо ми напр. чудово знаємо історію і піль останньої „декларації" того посла...

— **Дивне явище.** Пишуть нам: У салі розправ карного суду в Самборі неодин дивувався цими дивами бачучи, що о. Волошина, пароха з Мокрян, заступав адвокат-жид д-р Пропст, дарма, що в Самборі є аж 7 українських адвокатів. Один адвокат-жид, свідок цього явища звернувся на салі до своїх товаришів із таким веселим запитом: „Чи рабін пішов би до гоя?!"

— **Самогубства.** Служниця Еліза Кекрт скочила з II. поверха, з папіроскою в устах, щоби вмерти; сильно ранену перевезли до шпиталя. — Так само розпрощатися із життям хотіла 16-літня Яніна В., на вул. Вірменській: скочила з ганку II. п. але зачіпилась по дорозі на I. п. і крім першої зневіри в коханні нічого й не трапилось. — В Ярославі застрілився підстаршина М. Банашевський, що не міг дістати розводу, щоби оженитись удруге.

— **Страйк журналістів.** Управа трьох журналістичних союзів у Румунії рішила бойкотувати конференцію Малої Антанти на знак протесту проти газетної цензури. Журналісти не будуть присутніми на цій конференції і її промовчать.

— **Гарний жест.** Японський премієр барон Танака пожертвував 1000 єн для бідної родини арештованого Окамура, що виконав на нього атентат.

— **Різні звістки.** Суд у Букарешті признав розвід жінці князя Карла. Бувший князь може з закордону зробити відклик до 5 днів. — У льондонській опері почались гостинні виступи Шаляпіна.— Кайзер Вільгельм святкував у Дорні в колі рідні та вірних приятелів 40-ліття від дня свого коронування. — По офіціяльним звісткам на просторах СРСР сподіваються цього року середнього врожаю на озимі засіви, а вище середнього на ярі. — На Кримі ведуть військові маневри, підчас яких переведуть газову атаку на Севастопіль, при одночаснім бомбардуванні гидроаеропланами та кораблями. — До Франції приїхав „новий Месія" індієць Крішнамутрі. — У Києві починається 29-го п. м. суд над бувш. робітниками київського арсеналу Сергеєвим і Кузнецовим, що колись виконали смертний присуд над Богровим, який убив Столипіна. — У Ґрацу помер композитор Гайнріх Норен, автор симфонії „Віта" виконаної в 1912 р. у Липську з великим успіхом. — У Мексику вибух у фабриці панчіх убив кільканадцять робітників.

— **Геройство з нужди.** Рут Ельдер, летунка, що приїхала до Парижа подає в інтерву з журналістами мотиви, які спонукали її в жовтні 1927 р. летіти через океан з Ню Йорку в Париж. Як відомо, її літак „Амерікан Ґерль" мусів сісти на воду наслідком зіпсованого мотору після 35 годинного лету, її врятував корабель. Рут Ельдер зважилась на смертельну подорож із нужди. Вона має пять сестер і двох братів, — мати недужа, всі вічно у грошевій скруті. Перше її заняття було в Бірмінгемі у підземельній крамниці з платою 2 дол. тижнево; три долари платила вона за нічліг у приюдній захисті. В 17-ім році вона вийшла замуж за 27-літнього молодця; було це романтичне кохання, що скінчилось після 8 місяців розводом. Вона мусіла знову думати про прожиток усієї рідні. Відвідавши в Панамі свою тітку вона вийшла у 21-ім р. життя вдруге замуж за чоловіка, що мав вигляди на велике майно на Фльоріді. Але... і він і вона мусіли шукати зайняття. Рут Ельдер працювала за 17 дол. тижнево так важко, що воліла вмерти, ніж далі тягнути злиденне життя. Тоді вона познайомилась з капітаном Гальдеманом, який навчив її кермувати літаком. Успіхи Ліндберга піддали їй думку звернути на себе увагу сміливим перелетом або — згинути. Отже єдиним мотивом її геройського вчинку була — нужда.

— **Модерний Мексик.** У мексик. парляменті внесений проєкт закону, щоби дозволити подружа на означений речинець: на рік, два чи три. Подружа пара може після такої першої вступної проби підписати контракт також на необмежений час, з тим, що їм вільно розійтись лише за судовим дозволом або на якийнебудь обмежений час, з тим, що подружа тратить свою силу після упливу означеного речинця.

— **Альохін в Англії.** Альохін вернувся в Париж після двотижневого побуту в Англії з такими успіхами. У Скарборо, де він виступав на запрошення клюбу шахістів із 25 партій 24 виграв, а одну скінчив розіграною, у другій серії з 22 партій виграв 21 (одна розіграна). У Льондоні він брав участь у великім шаховім сеансі з годинниками, граючи проти 4-ох першорядних шахістів при чому одночасно грав дві партії напамять (не дивлячись на шахівницю); із цього він програв тільки одну партію.

— **Американські міліони.** Американська державна статистика каже, що Спол. Держави в 1927 р. вложили 13,5 міліярда дол. у чужинні торговельно-промислові підприємства. З цього в Канаді 268 міл. дол., в Арґентині 109 міл., в Італії 100 міл., в Австралії 92 міл.

— **Полекші для імігрантів.** Сенат у Вашингтоні принял законопроєкт про полекшні для еміґрантів, який передтим ухвалила вже палата послів. Поза загальною сумою „квотою" можуть ще бути допущені додатково до Сп. Держав: Неповнолітні діти американських горожан у віці до 21-ого року життя (перше було до 18). Мужі американських горожанок і американки, що втратили горожанство, поврівнявшися з чужинцями. Далі першенство в рямцях „квоти" (загальної суми) матимуть: Жінки осіб, що законно дістались до Америки після 1-ого липня 1924. Їх невінчані діти до 21-го року життя. Вони матимуть першенство до половини „квоти" в кожній державі. Другу половину „квоти" призначено для батьків натуралізованих горожан і для професійних фермерів та фармерських робітників. Завдяки цим полекшам богато осіб з Европи може приїхати до Америки, не дожидаючи черги в „квоті". Знову інші, що там вже довго дожидають черги в квоті цілими роками, тепер у численних випадках цілком стратять надію дістатись до Америки.

— **Машинки до виробу грошей.** У Филадельфії виявилось перед кількома днями велике обманство, яке показує, як легко наші еміґранти даються все ще обдурювати всяким пройдисвітам. Якийсь обманець, що вже вспів безпечно сховатись, продавав нашим людям машинки до роблення грошей. При помочі арештованого вже помічника, Скольського, він вишукував людей, які мають трохи зощаджених грошей та обіцював їм, що своєю машинкою він за кілька годин „подвоїть" їх маєток. Легкодушні люди приносили йому всі свої гроші: він запечатував їх в коверту та вкладав у машинку, а потім замісць грошей підсував їм такі самі запечатані коверти з газетним папером. Ці коверти вільно було отворити аж по довшім часі, бо інакше — як він остерігав — свіжі банкноти „попсувалисьби". Заки минув цей час, ошуканець вспів втекти, а його жертви позбулись свого дорібку. Ошуканець позабирав від них таким способом біля 18.000 долярів.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50, канадійський долар 8·83·50—8·85·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·66—1·72·00, фунт штерлінгів 43·30·00—43·50·00, радянський червінець 28·50—30·00.

Золото: 20 корон 36·30·00—36·80·00, 20 франків 34·50·00—34·80·00, 20 німецьких марок 42·50·00—42·80·00, 10 російських рублів 47·00·00—47·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·68·00, 5 австрійських корон 3·40·00—3·46·00, австрійський фльорен 1·70·00—1·76·00, російський рубель 2·70·00—2·76·00, копійки за рубель 1·35·00—1·38·00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 58·00—59·00, пшениця селянська 56·25—57·25, жито галицьке 50·50—51·50, ячмінь галицький броварняний 45·25—46·25, ячмінь на млино 41·00—42·00, ячмінь пастівний 35·25—36·25, овес галицький 41·75—42·75, кукурудза румунська 41·50—42·00, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 60·00—65·00, фасоля колірова 48·00—50·00, фасоля краса 60·00—65·00, горох пів-Вікторія 63·00—68·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 40·00—41·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 32·00—35·00, сіно солодке краєве прасоване 9·00—10·00, солома прасована 4·75—5·25, гречка 51·75—52·75, льон 71·25—73·25, дубівь синій 23·00—24·00, ріпак озимий 71·00—73·00, мука пшенична 50 прц. 93·00—94·00, мука пшенична 65 прц. 83·00—84·00, мука житна 65 прц. 76·00—77·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 28·75—29·25, отруби пшеничні 28·75—29·25, крупи гречані 91·00—93·00, пшоно 91·50—93·50, крупи ячмінні 67·50—69·50, пенцак 67·00—68·00, просо краєве 49·00—50·00, макухи льняні 49·00—50·00, мак сиконюшина красна 190·00—220·00, мак синій 110·00—120·00, мак синій 75·00—1·0·00. Мішки ютові виробу Стрилом Варта 1·70—1·80, мішки уживані добрі 1·50—1·60.

Театри.

Міський великий театр:

23-го г. 7·30 веч. „Відправа грецьких весіль“ Кохановського (премієра).
24-го г. 3·30 попол. „Вірна жінка“.
24-го г. 7·30 веч. „Відправа грецьких весіль“.

Міський „Театр Новин“:

23-го г. 8. веч. „Доллі“.
24-го г. 3·30 попол. „Наречена Бояра“ Віллі-Енгель-Бергера.
24-го г. 8. веч. „Доллі“.

КІНА.

„Аполльо“: „Той, якого ніхто не знає“ і „Шуферка“.
„Лев“: XI. заповідь: Не женись!
„Палас“: „Для щастя дитини“ і „Бідний курин“.
„Фатаморгана“: „Чарлє Чаплін боксер“ і „Заверниголова мущин“.
„Байка“: „Пат, Паташон і кит“.

Пам'ятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі Івана Франка треба посилати до Центробанку, Львів, **Ринок ч. 10, I. пов.** на щадничу книжечку **ч. 7910.**

Фахові школи.

Перегляд на переходні вписи.

Тому, що у нас так часто пишеться про потребу посилати нашу молодь до фахових шкіл, подаємо спис важніших того роду заведень у львівській шкільній окрузі.

Почнемо від нашої Торговельної школи з кооперативним напрямком у Львові, вул. Коперніка ч. 1. Вона дає молоді торговельне і кооперативне знання в 3-літній школі для тих, що покінчили 7 кляс всенародньої школи або 3 кл. середньої школи і на однорічних курсах для тих, що покінчили середні школи. Крім того в міру зголошень веде піврічні і річні торговельно-кооперативні курси для молодих і старших, що покінчили бодай 4 кл. народньої школи. В школі вчать також окремо нових мов, стенографії і писання на машині. Ця школа має такі самі права, як державні школи, а за дітей службовиків зворот оплати.

Крім того маємо ще господарську школу в Миловані, доповняючі школи для фемінічної молоді у Львові, Перемишлі і Станиславові, курс жіночих робіт СС. Василіянок і курси килимкарські в Косові. На тім і кінець, тож перейдемо до державних шкіл з польською мовою навчання.

Почнемо від торговельних. У Львові, вул. Скірбківська ч. 39, є 4-літня торговельно-економічна школа для тих, що покінчили 4 кл. середньої школи. При ній є 2-літній лiцей для абсольвентів 6 кл. середньої школи. Крім того є державні трилітні школи торговельні на провінції, а саме в Перемишлі, Станиславові і численні приватні.

Технічні і реміснячі державні школи: 2-літня гірничо-вертнича в Бориславі, школа ремесел у Дрогобичі з кількома відділами, ткацька в Глинянах, стельмахсько-ковальська в Грималові і Камінці Струмиловій, технічно-будівельна і ремесел будівельних в Ярославі, деревна в Яворові, Коломиї і Станиславові, шевська в Коломиї, ткацька в Кросні, промислова у Львові, вул. Снопківська 47, а саме середня для абсольвентів 4 кл. середньої або 7 кл. всенародньої школи (мірнича, дорогова, електромеханічна й артистичного промислу), ремесел по 4 клясах нар. (мулярі, теслі, каменярі) і заводова (фахова) (слюсарство: артистичне, будівельне і меблеве), заводова (фахова) жіноча школа у Львові, вул. Зелена 8 (кравецтво, модярство, гафтярство, коронкарство). Дальше: школа кошикарська, Львів, вул. Софії, школа суконнича в Ракшаві, машинового слюсарства в Тернополі, рільничі й городничі школи в Бережанах коло Стрия, Городенці, Городку, Вульці Капітанській коло Львова і Заліщиках.

Усюди наука триває 3—4 роки, з приймають з 4 кл. народними до рільничих шкіл, до ткацької в Глинянах, стельмахської в Грималові і Камінці, будівельного промислу в Ярославі, Станиславові і Коломиї, до кошикарської у Львові, шевської в Коломиї, ткацької в Кросні, на відділи ремесел у промисловій школі у Львові; в інших школах вимагається 7 кл. всенародньої школи або 3 кл. середньої.

Вписи приймається перед феріями, а тільки виїмково пізніще, і то лиш тоді, коли будуть вільні місця.

Торговельні школи заступають трилітню практику, а реміснячо-промислові заступають свідоцтво укінчення терміну. Одні і другі дають право по річній практиці в торговлі або варстаті вести самостійну торговлю чи ремесло.

На тім кінчимо перегляд фахових шкіл львівської шкільної округи і просимо інші часописи цей спис передрукувати в інтересі своїх читачів і для поширення ідеї розвитку рідного промислу і торговлі та піднесення хліборобства шляхом вишколення фахових людей.

Д. Корепець.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ. (З аномалій нашого життя). Біжучі події тернопільського життя вимагають конечности освітлення деяких справ, що характеризують поступовання і змагання гуртка нашої інтелігенції, а що відбивається фатально на діяльности наших громадянських установ. Товчок до того дає нам документ, який недавно видав „Подільський Союз Кооператив“ у Тернополі до ч. 1354-28 підписаний п. Сатурським і п. Чумаком, а котримто документом вище згадані яко директори виповіли п. Остапові Сіякові посаду організатора при ПСК з днем 30-го червня ц. р. Як мотив цього кроку навели рішення Надзірної Ради ПСК, котра стануло на становищі, що люстратор п. Сіяк пішов у розріз з кооперативними засадами, коли довів нгл. співпричинився до того, що кооператива „Труд“ стратила свій льокаль. Для пояснення цього мотиву належить згадати, що кооп. „Труд“ займала льокаль в домі Народньої Торговлі, до січня ц. р., але після умови, заключеної з Централею Народньої Торговлі ще в дні 26. 12. 1926 а підписаної тодішньою управою (п. Хомова, Постригачева і Кордубова), мала вона опорожнити цей льокаль в хвилею опорожнення сусідніх убікацій, заниманих товариством „Українська Бесіда“. Та остання в дійсности в січні ц. р. перенеслася до дому „Українського Банку“, а тимсамим і кооп. „Труд“ була обовязана негайно опорожнити нею заниманий льокаль, бо тойже до того зобовязувала засада льояльности громадянських інституцій супроти себе — без огляду на приписи зак. охорони льокаторів. І коли п. Сіякова, жінка згаданого люстратора, наслідком невідрадних відносин між нашим жіноцтвом в Тернополі змушена була умову аренди з кооп. „Труд“ розвязати з днем 1-го листопада 1927 р., а в січні 1928 р. в дійсности льокаль цей опорожнила, то Централя Народньої Торговлі була в справі свобідно задиспонувати тим льокалем з уваги на здійснення умови договору з дня 26-го грудня 1926 р. Той сам по собі дуже скромний інцидент використали наші доморідні радикали-соціялісти, наробили шуму і крику та в брехливий спосіб накинулися в „Громадськім Голосі“ з 1-го квітня ц. р. ч. 26 на таку поважну інституцію, як Нар. Торговля, закидуючи їй знищення кооп. „Труд“. При тому одначе замовчали свідомо цей факт, що кооп. „Труд“ була зовсім нечинна від довшого часу з причини загально відомого розламу між нашим жіноцтвом. Після того рад.-соціялісти, що опанували ПСК, для ще більшої пімсти за мниму утрату льокалю постановили викинути зі служби п. Остапа Сіяка, зльокавтованого почтового урядовця, мужа і батька незабезпечених дітей, тутешнього голову „Сокола“, дуже ревного діяча на сокільській ниві. І дали йому речинець до кінця п. м., бо прецінь провина п. Сіяка „страшна“, коли його жінка випровадилася з льокалю „Труду“ не з листопаді 1927 р. а тільки з недостачі мешкання щойно в січні 1928 р. Яка звязь заходить між непорозумінням кооп. „Труд“ і Народньою Торговлею з одного боку і службою п. Сіяка в ПСК з другого боку, цього дорозумітися не можна. Етика й льогіка наших рад.-соціялістів тут уже просто незрозуміла. І такий документ підписують два директори, що по батьках материяльно засібні, що не в силі зрозуміти долі зльокавтованого урядовця і його незабезпеченої родини. А треба знати, що таке рішення западає на засіданні Надзірної Ради під проводом голови п. Іларіона Брикович! Тут уже справа не тільки в партійній дурійці, але просто в злобі і то зі шкодою не тільки для цінних одиниць, але і для нашої кооперації. Викинення безвинної людини на брук, рутинованого і солідного кооператора, не є доказом активности наших рад.-соціялістів ураз з їх симпатиками, чим вони на тутешнім грунті чваняться. Бо та активність концентрується тільки у фразах і штучних огнях, котрі чи сьогодні, чи завтра безслідно мусять потахнути. Прикро і сумно дивитися, як в тих інституціях, де хвилево засіли рад.-соціялісти з їх симпатиками, ведеться праця чисто партійна й агітаційна зі шкодою для загального добра. Деморалізується нарід по селах, ділиться наше громадянство і в місті на рільників і ремісників на два ворожі собі табори, ведеться страшну боротьбу за провід Міщанського Брацтва, робиться вічно атаки на Український Банк, а радикальні симпатики, і то, на жаль, педагоги, вносять навіть рекурси, щоб пошкодити діяльности Банку. А все те діється для амбіції одиниць і для осягнення для них почести, а не для добра самих інституцій. В такім поступованні деяких наших інтелігентів лежить головна причина того лихоліття, яке запанувало на тернопільському грунті. Над усуненням того лихоліття пора поважно застановитися всім тямучим громадянам.

Громадянин.

МОСТИСЬКА. Збори філії Т-ва „Сільський Господар“. — Посольський звіт посла Тершаковця). Дня 2-го червня ц. р. відбулися в салі Народнього Дому в Мостиськах збори філії Т-ва „Сільський Господар“. На зборах явилося около 500 селян і 6 священиків та світська інтелігенція. Збори отворив короткою промовою о. Часс, витаючи посла Тершаковця і представника „С. Г.“ інж. Волинця. Перший забрав слово посол Тершаковець, який зложив звіт з діяльности Українського Соймового Клюбу в боротьбі за права українського народу та представив тяжке положення нашого селянства під Польщею. Відтак відповідав посол на поодинокі запити виборців та вказував шляхи економічного двигнення нашого народу. Реферат про піднесення нашого хліборобського стану, про його станову організацію, рільну культуру та співпрацю з кооперацією виголосив інж. Волинець. Над рефератами виязалася ожавлена дискусія. Вибрано нову раду філії, яка дає запоруку, що праця на економічному полі піде вперід. По зборах богато селян зверталося до посла Тершаковця за порадою та інтервенцією.

СТАНИСЛАВІВ. (Народне Шевченківське Свято). Защітною подією останніх днів у нашому місті — це безумовно Народне Шевченківське Свято, яке улаштувала Філія „Просвіти“ дня 10. червня ц. р. Слід згадати, що це й одиноке Шевченківське Свято, яке відбулося цього року в Станиславові, бо навіть традиційний концерт „Бояна“ не міг відбутися „для недостачі сил. На програму свята зложилися: вступне слово проф. Юліяна Чайківського, сольоспів арт. співачки п. Одарки Бандрівської зі Львова, деклямація проф. д-ра Костя Кисілевського, пєса Слобожанського „Тарас Шевченко“ (3 біографічні картини), яку відіграв театр ім. І. Тобілевича й апотеоза. Свято було призначене в першу чергу для селян, але гарно зложена програма й участь у святі співачки Одарки Бандрівської стягнули майже всіх наших інтелігентів. На загал свято вийшло дуже гарно. Незатерте закоплення викликав у слухачів спів п. Бандрівської, яка проспівала 4 пісні: Шевченка-Лисенка: „На городі коло броду“, Шевченка-Лисенка: „Мені однаково“, Шевченка-Рахманінова: „Полюбилася я“, Шевченка-Лисенка: „Ой стрічечку до стрічечки“. Гарний голос співачки і мистецьке виконання розентузіязмували публику, яка обсипала п. Бандрівську квітами і раз-у-раз викликала співачку. Атракцією свята була рівнож деклямація д-ра Костя Кисілевського, одного з найкращих українських деклияматорів. Експресія, динаміка деклямації примушували слухачів переживати Шевченків „Сон“, переживати і Чернявського „Похід Сагайдачного“, який п. Кисілевський мусів для заспокоєння публики продеклямувати. Промова, яку виголосив проф. Ю. Чайківський, була річева і змістова. На окрему згадку заслугує пєса „Тарас Шевченко“. Вона досить наївна, але дуже добре надається для селян. Шевченко-козачок у Енгельгардта, Шевченко-студент у Петербурзі, Шевченко на засланні — три біографічні картини, написані доволі цікаво. Під режисурою артиста Г. Сітовського ці картини набрали життя і релефности, при чому були виведені бездоганно. Свято закінчила апотеоза, яка зробила велике вражіння на глядачів. На тлі Дніпра — Шевченкова могила. У її підніжжя клячить жіноча стать у білому одязі, на голові терновий вінок, на руках кайдани. Це Україна. На сцені півсумерк. Ізза могили тихенький спів: „Як умру...“ Пісня росте, а разом з нею встає червона заграва на сході. При словах „...Вставайте, кайдани порвіте“ — пісня пливе могутньо, світло заливає могилу, жіноча стать встає, кайдани спадають з її рук, а щаслива усмішка виціітає на натхненому обличчі. З обох боків могили виходять селяни, робітники, дівчата — несуть жовто-сині прапори і піднімають могутній спів: „Ще не вмерла Україна“. — Учасники цього гарного, вдатного свята покидали салю з жалем, глибоко зворушені.

М. К.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ Й БРОШУРИ.

М. Арцибашев: **Дикі.** Оповідання. Переклала Е. В. Львів 1928. В-во „Ізмарагд“, ст. 112.

Д-р І. Мірчук: **Петро Лодій та його переклад „Elementa Philosophiae“** Баумейстера. Берлін. 1928. Відбитка із „Записок Наук. Інституту в Берліні“, ст. 20.

І. Мірчук: **O słowiańskiej filozofji.** Відбитка „Przeglądu Filozoficznego“, ст. 22.

Ілюстрований Календар „Канадійського Українця“ на 1927 р. Вінніпег, ст. 176.

„Прерія“, Канадійський Альманах 1928. Вінніпег, ст. 124.

Zprava Kuratoria Umelecko-Prumyslove Museum za spravni rok 1927. Прага, ст. 33.

Sitzungsberichte der Mathem.-Naturwissenschaftl.-ärztlichen Sektion (Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові). 1928, ст. 22.

Записки Наукового Т-ва ім. Шевч. у Львові, т. CXLIX. Праці історич.-фільос. секції під редакцією І. Крипякевича. — Зміст: М. Кордуба: Мих. Максимович і перші досліди над українськими топографічними назвами. — Ю. Полянський: археольогічні внахідки з Галичини. — Е. Перфецький: Перемиський літописний кодекс. — І. Филипчак: З історії села Лішні. — С. Наріжний: „Московська служба“ І. Виговського. — М. Возняк: Козацтво під Хотином 1621 р. в сучасній поезії. — Miscellanea. — Некрольоги.

ЖУРНАЛИ.

Світ, ілюстр. двотижневик, 15-го червня. Зміст ч. 11: І. Гор.: Дві займанщини. П. Ол. Коструба: З поезій. А. Сободь: Остання ніч, пер. І. Ставничий. В. Бляхацький: Берсальє. М. Матіїв-Мельник: М. Рудницький: Сюжети на вулиці. Дан Бергман: Кіт. С. Черкасенко: Моя весна. Дикі звичаї. Е. Л.: Знаряди смерти. Китайський кінотеатр. Г. Г. Еверс: Смерть Даміони, фейлетон, 20 ілюстрацій.

Молоде Життя, часопис українського пласту. ч 6—7. 15-го червня.

Сільський Господар, орган Краєвого Товариства Господ. „Сільський Господар“, ч. 12. 15. червня.

Господарсько-Кооперативний Часопис, орган Ревізійного Союзу Українських Кооператив, ч. 24. 13. червня.

ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Під розвагу українським філятелістам.

Вже рік минув від часу, коли на зїзді українських філятелістів у Львові запала одноголосна постанова, щоби приступити до гуртування українських збирачів у своїй філятелістичній організації. І по році вижидання стоїмо там, де стояли і перед роком... Чи українські збирачі не відчувають потреби сотворити свою фахову організацію? Чи в часах, де філятелістичні організації культурних народів розвинулися до головокружних висот, українські збирачі дальше будуть ходити самопас — одинцем? Чи українські збирачі не розуміють користей організованости?

Українські збирачі! Пора вже нам зірвати з традиційною рутенською байдужністю, пора нам подумати над своєю організацією, пора нам доказати, що ми сини культурної нації і що хочемо йти з поступом і духом часу!

Дня 30. червня відбудуться в салі Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка в год. 5-ій попол. перші сходини (зїзд) українських філятелістів, на які прибуде і редактор „Українського Філятеліста“ д-р Іван Турин з Відня. Предметом нарад буде в першу чергу справа нашої фахової організації.

Просимо всіх українських збирачів зі Львова і з провінції обовязково явитися.

Переписку зі своїми зазвичай і евент. побажаннями просимо спрямовувати на адресу: Д-р Данило Микола[е]вич, Львів, „Сільський Господар“, Зіморовича ч. 20.

За Ініціятивний Гурток:
Д-р Данило Миколаєвич, Володимир Войчак, Володимир Кипріян.

Вписи до трилітної Торговельної Школи вул. Корняктів ч. 1. будуть відбуватися в днях 28—30 червня 1928 від год. 10—1 в домівці школи. До впису треба предложити метрику і свідоцтво укінчення 7 кл. всенародної або 3 кл. середньої школи. Ученики (ці), що мають понад 17 літ життя, мусять просити Кураторію львівської шкільної округи у Львові, вул. Кармелітська 4 о дозвіл на приняття їх до школи. — *Управа.* 2407 3-3

Реколекції для учительок і жінок священиків. В монастирі СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького ч. 95 відбудуться реколекції для учительок і жінок священиків від дня 3. липня вечером до 7. липня рано 1928 р. Зголошення проситься надсилати до Ігуменату СС. Василіянок, Львів, вул. Потоцького ч. 95. Оплата виносити буде 4 зл. денно. 2520 2—3

20-літний зїзд матуристів української гімназії в Тернополі з року 1908 відбудеться дня 10. липня ц. р. в Тернополі. Збірка в год. ½ до 9. рано в давному будинку гімназії при вул. Валовій. Всіх Товаришів запрошуємо до участи в цьому зїзді. Зголошення просимо присилати до 1. липня на адресу Д-ра Романа Слюзара, адвоката в Микулинцях. — о. Микола Брілъ, Д-р Роман Слюзар, Роман Цегельський. 2499 3—3

З приватних мужеських учительських семінарійних курсів „Рідної Школи“ у Львові. В звязку з перенесенням від 1. вересня ц. р. семінарійних курсів до власної домівки при вул. С. Хшановської ч. 9/11. продовжується речинець вписів на семінарійні курси I—IV до дня 1. липня. Вступні іспити можна здавати від дня 28. червня до дня 2. липня в дотеперішнім будинку при вул. Крупярській ч. 15. — Рівнож приймається вписи на однорічний Кооперативний Курс при учительських семінарійних курсах. — Антін Крушельницький, управитель 2519 2—3

Ігуменат Монастиря СС. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на дві посади учителів при учительській семінарії: а) посаду учителя мови української і німецької і б) посаду учителя фізики і геольогічних наук. Платня після умови. — **Ігуменат.** 2527 1—2

Накладом Т-ва Студ. Мед. Вет. Ватра у Львові появились значки в ціні 10 сот. які продаватимуть члени Т-ва. Дохід призначений на бібліотеку. 2524 1-1

ОПОВІСТКИ.

До українського учительства! Прошу всіх товаришок і товаришів-учителів, які стоять на платформі Українського Національно-Демократичного Обєднання, прибути на довірочну нараду, яка відбудеться дня 2-го липня ц. р. в год. 8-ій рано у Львові в кімнатах „Народнього Дому“ при вул. Рутовського ч. 22 — **Дмитро Великанович,** посол.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.